

Scenariusz lekcji – *Niemieccy organizatorzy życia jazzowego*

Czas trwania: 45 min

Cel: Przybliżenie uczniom najważniejszych postaci, które organizowały niemieckie życie jazzowe.

Uwagi: Lekcja adresowana do bardziej zaawansowanych miłośników jazzu, szczególnie zainteresowanych sytuacją jazzu w Niemczech.

Joachim-Ernst Berendt (NRF)

Trzeba podkreślić, że Berendt to absolutny mistrz jazzowej krytyki, niezwykle ceniona postać – autor fundamentalnej pracy o jazzie *Das Jazzbuch* (polski tytuł: *Od raga do rocka. Wszystko o jazzie*. Od 1953, wznowienia, aktualizacje. Książka czasami nazywana „Ewangelią jazzu” – tak wielki miała wpływ na jazzową edukację i tak popularna była w wielu krajach Europy. Na informacjach z tej pracy opierali się autorzy polskiego magazynu „Jazz”.

Pytania: Czy ktoś zna tę pracę? Jeśli tak, to jakie wrażenia po lekturze? Czym się charakteryzuje? Jakie są jej zalety? Może wady?

Istotny jest fakt, że Berendt od początku nowego niemieckiego Państwa tworzył jego jazzową scenę (rozgłośnia Südwestfunk, kierownictwo redakcji jazzu, które piastował aż do 1987 roku).

Ważne: stosunki z polską sceną jazzową (delegacja na Festiwalu w Sopocie, organizacja koncertów, nagrania płyt, audycje radiowych), estyma dla Krzysztofa Komedy (producent „We’ll remember Komeda” – por. prezentacja poświęcona polsko-niemieckim projektom muzycznym).

Werner Wunderlich (NRF)

Pytania stanowiące podstawę do dyskusji po przedstawieniu faktów z prezentacji:

- A) Dlaczego rola Wernera Wunderlicha była tak ważna w relacjach między niemieckimi, a polskimi muzykami jazzowymi? Dlaczego w ogóle relacje jazzowe między tymi dwoma środowiskami były tak istotne?
- B) Jak doszło do nawiązania relacji polsko-niemieckich i jaka była w tym rola Józefa Balceraka, szefa „Jazzu”? Czy rzeczywiście Wunderlich mógł się obawiać przyjęcia niemieckich muzyków w Polsce? W jaki sposób jazz pomógł przełamać uprzedzenia powstałe w wyniku II wojny światowej?

Reginald Rudorf (NRD)

Bloki pytań stanowiące podstawę do dyskusji po przedstawieniu faktów z prezentacji:

- A) Dlaczego jazz stał się dla Rudorfa ważnym punktem odniesienia? Jak rozumieć słowa: „młody człowiek potrzebuje idoli”?
- B) Na czym polegała specyfika czasu tuż po wojnie? Dlaczego Rudorf mimo uwielbienia dla jazzu entuzjastycznie poznawał filozofie marksizmu-leninizmu i zapisał się do partii SED? Czy te dwa światy (komunizm i jazz) wykluczają się?
- C) Jaka była rola Rudorfa w zabiegach o oficjalne uznanie jazzu? (Odp. m. in.: audycje radiowe w 1954, wykłady z płytami). Jak partyjna przynależność umożliwiała jazzową działalność? (Odp. m. in.: możliwość spotkań, brak reperkusji, organizacja w FDJ miłośników jazzu).
- D) Dlaczego w 1956 roku działalność Rudorfa spotkała się z ostrymi reperkusjami władz? (Odp. m. in.: Zaangażowania polityczne, sympatia dla węgierskiej rewolucji). Dlaczego najpierw wrócił od rodziców z NRF, a potem ostatecznie wrócił do NRF w 1959?
- E) Skąd trudności w porozumieniu się w nowym jazzowym środowisku w NRF? (Odp. m. in.: Na zachodzie lewicowe poglądy były popularne wśród artystów; Rudorf widział na własne oczy ich zastosowanie we wschodnioniemieckiej rzeczywistości – to źródło niezrozumienia.)

Karlheinz Drechsel

Pytania: Na jakie przeciwności napotykał Drechsel po wojnie? Co utrudniało rozwój jego jazzowych zainteresowań?

Warto zawrócić uwagę na relacje Drechsela z niemieckim radiem, na specyfikę wschodnioniemieckiej radiofonii, na zaangażowanie Drechsela (mimo znacznych utrudnień, kontroli cenzury, braku odpowiedniego stanowiska). Istotne jest także wypuklenie powiązań z historią Reginalda Rudorfa (działalność w młodzieżowych strukturach FDJ, koniec wraz z zaostrzeniem polityki kulturalnej i aresztowaniem Rudorfa). Obok działalności radiowej – warto wskazać na działalność koncertową i konferansjerską (Dixieland Festival Dresden, praca dla Dyrekcji Koncertów i Występów Gościennych w Dreźnie, Festiwal Amatorskich Zespołów Jazzowych).

Joe Viera

Uwaga: Przy okazji przedstawiania sylwetki Joe Viera warto poruszyć temat funkcjonowania jazzu w III Rzeszy, w której był uważany za muzykę zdegenerowaną, a granie go było zakazane. Wielu z propagatorów jazzu musiało potajemnie poznawać tę muzykę – warto wydobyc te wątki ze wszystkich slajdów (por. późniejszy Drechsel) i przedstawić je razem z wątkiem z życiorysu Viera, którego przypadek jest dobrym punktem wyjścia: jako chłopiec skonstruował antenę, by móc słuchać jazzu.

Pytania: Dlaczego jazz był zakazany w hitlerowskich Niemczech? (Odp. m. in.: obca muzyka, obcy rytm, obcy charakter, dziki, nieokiełznany, deprawujący młodzież, związany z nieprzyzwoitym prowadzeniem się, to muzyka „murzyńskiej rasy”, a więc muzyka gorsza od muzyki „rasy aryjskiej”). Czym jazz mógł uwodzić młodych ludzi w przedwojennych Niemczech? O czym świadczy determinacja w chęci dotarcia do jazzu?

Bert Noglik (NRD)

Pytania stanowiące podstawę do dyskusji po przedstawieniu faktów z prezentacji:

- A) Kim był w owym czasie Louis Armstrong? (Gwiazda nr. 1 jazzu, mistrz i symbol, ambasador kultury amerykańskiej i amerykańskich wartości; uosobienie jazzowego stylu życia). Jakie znaczenie miał dla Noglika koncert Armstronga? Dlaczego jeden koncert mógł zadecydować o przyszłości związanej z jazzem? (Wielka postać, emocje, doświadczenie, wyrozumiałość rodziców).

Warto podkreślić współpracę Noglika z Jazz Forum (czasopismo, które powstawało w trzech językach – polskim, niemieckim i angielskim). Swoisty łącznik między jazzmanami NRF, NRD i Polski. O jego roli dla budowania więzi między tymi środowiskami w trudnych czasach świadczy odznaczenie go Srebrnym Krzyżem Zasługi za popularyzację jazzu polskiego w Niemczech (2008). Istotny jest też udział Noglika w powstaniu Festiwalu Jazzowego w Lipsku (Leipziger Jazztage) oraz w działalności Jazzwerkstatt Peitz.

